

Diàleg

AVUI+
Des del 1976

CORPORACIÓ CATALANA
DE COMUNICACIÓ S.L.

ANTONI CAMBREDÓ, president executiu
JOAN ODINA, conseller delegat
ORIOL HUGUET, director general
JOSEP PLANAS, director financer
ESTHER CARALPS, directora de màrqueting i comunicació
PATRÍCIA TARRIDA, cap de distribució
JOAN SERRA, cap de sistemes

UNA EXPOSICIÓ SIMPLE
I PROVINCIANA

D. Sam Abrams



Poeta, assagista i traductor

EN SÍNTESI

El deliri
del
caganer

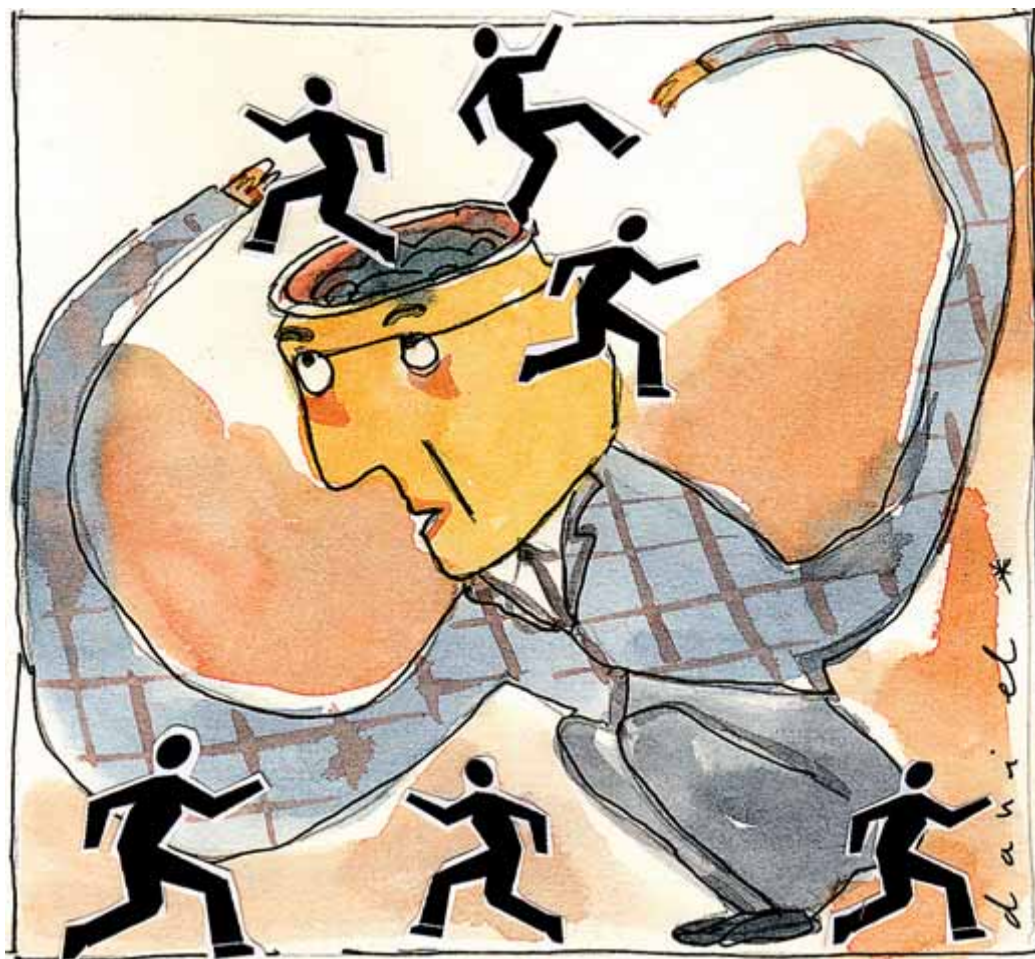
L'exili al CCCB

Tenia moltes ganes d'anar a l'exposició per la gran transcendència del tema i per la gran conveniència de la mostra. Quan finalment vaig tenir l'ocasió de dedicar una tarda a visitar-la, la meua il·lusió d'entrada va durar més aviat poc perquè em vaig adonar de seguida que el comissari en cap, Julià Guillamon, havia fet de les seves, arrossegant-hi els cocomissaris i el comitè assessor, amb personalitats de la talla de l'artista Francesc Abad, la professora Maria Campillo o l'escriptor Albert Manent.

MENTRE FEIA EL RECORREGUT DE SALA EN SALA, les falles de la mostra es feien cada cop més insistent i més evidents: l'absència total de lligams amb el riquíssim panorama actual a tot el món de teoritzacions sobre el fenomen de l'exili i la falta de profunditat intel·lectual que això suscita, l'excessiva càrrega historicista, l'extraordinària tendenciositat des del punt de vista literari i la típica capa de maquillatge del CCCB per mirar d'endolcir realitats crues i dures que no ho podran ser mai.

ÉS FRANCAMENT UNA ABSURDITAT PROVINCIANA desaprofitar l'ocasió immillorable d'aquesta exposició per revisar l'exili català i situar-lo en el marc que li correspon, el vast i fèrtil marc del pensament contemporani sobre l'exili a partir d'obres de referència obligada com ara *Reflections on exile* d'Edward Said o *Exiles and emigrés* de Terry Eagleton. Per molt que el tema sigui l'exili català, és del tot inexcusable fer una exposició que gira l'esquena a reflexions sobre l'exili, la identitat i la llengua d'autors tan actuals com V. S. Naipaul, Joseph Brodsky, Charles Simic o Adam Zagajewski. En definitiva, el discurs expositiu de *Literatures de l'exili* no entra mai a fons en la complexitat del tema de l'exili des de les lectures contemporànies del fenomen. I, personalment, no puc entendre com Josep Ramoneda, que coneix perfectament els referents de les teories contemporànies sobre l'exili, hagi permès que es faci una exposició tan feble i tan antiquada en aquest sentit.

AQUESTA FALTA DE SUBSTÀNCIA INTEL·LECTUAL fa que l'exposició sigui massa lineal i massa simple. Per exemple, geogràficament l'exili queda restringit pràcticament a l'Amèrica del Sud, és a dir, que es redueix a la meitat. Aquesta simplificació significa que no rebem notícies de l'exili de Joan Mascaró i Fornés i Josep Trueta a Anglaterra, de Gabriel Alomar al Caire, de Teresa Pàmies a Praga, de Joan Coromines i Josep Ferrater Mora als Estats Units, d'Aurora Bertrana i Diego Ruiz a França, de Josep Carner a Bèlgica i un llarg etcètera. Aquest tall significa una tràgica pèrdua de potencial literari per a l'exposició en no poder comptar amb obres fonamentals com la correspondència de Joan Coromines, les memòries d'Aurora Bertrana o els llibres de Teresa Pàmies sobre l'exili. I humanament la cosa també queda reduïda als escriptors que d'alguna manera se'n van sortir i van experimentar un cert grau d'èxit literari. I els que no se'n van sortir i van morir com Pere Coromines, Gabriel Alomar o Alexandre Plana? I els que pràcticament van emmudir, aclaparats per la situació?



DANIEL BOADA

“Per exemple, geogràficament l'exili queda restringit pràcticament a l'Amèrica del Sud, és a dir, que es redueix a la meitat”

ARA BÉ, ON ES NOTA MÉS LA COMBINACIÓ de les limitacions i les males arts de l'intel·lectual orgànic del règim i comissari en cap de l'exposició, Julià Guillamon, és en el terreny de la tendenciositat de la mostra des del punt de vista literari, una tendenciositat que es nota en els gèneres literaris que es prioritzen i en la tria d'escriptors i d'obres per destacar.

EL SENYOR COMISSARI, ja que només sap de narrativa, evidentment ha hagut de prioritzar la novel·la i el conte sobre la poesia, el teatre, l'assaig i el memorialisme. I d'aquesta manera perden protagonisme o senzillament no apareixen obres de primera magnitud com *Ecce homo* d'Agustí Bartra, *Les formes de vida catalana* de Josep Ferrater Mora o *Benissanet* d'Artur Bladé i Desumvila.

I, COM ERA DE SUPOSAR, GUILLAMON HA SILENCIAT certs autors. Aquest és el cas d'Anna Murià, que apareix lleialment com a apèndix del seu marit però no com a autora de dues obres essencials per entendre l'exili: *Crònica de la vida d'Agustí Bartra* i la novel·la *Aquest serà el principi*. Paral·lelament, Guillamon tampoc ha estat capaç d'acceptar una veritat molt òbvia i elemental: Agustí Bartra és el gran autor de l'exili americà. I per demostrar-ho només cal citar títols de poemaris com *L'arbre de foc*, *Màrsias i Adila*, *L'evangeli del vent*, *Quetzalcoatl* (l'única que reconeix el comissari) i *Ecce homo* o obres en prosa com *Odisseu* o *La lluna mor amb aigua*. *Odisseu*, una recreació del mite homèric a partir d'una relació dialògica amb la versió de l'Odissea de Riba, és l'obra més emblemàtica de l'exili americà.

DESPRÉS, PER TAL DE CONCEDIR CENTRALITAT a Josep Carner i Francesc Trabal, el comissari arriba a quadrar el cercle a base de destacar obres clarament menors com *El ben cofat i l'altre* i *Temperatura*. Les coses són com són i no d'una altra manera. Ho dic perquè qualsevol lector mitjanament intel·ligent sap que l'obra dramàtica de Carner no és cap gran cosa i que la darrera novel·la de Trabal és un fracàs, fruit de la dislocació profunda que sentia l'autor fora del seu país, a l'exili a Xile.

EL TEMA DE L'EXILI CATALÀ ÉS UN TEMA SAGRAT amb el qual no s'hi juga i aquesta exposició no està a l'altura. A més, ha significat una important pèrdua d'esforços i de recursos públics. Una veritable pena.

Marçal
Sintes



Polèmica sobre l'absència del caganer al pessebre de la plaça Sant Jaume. Després d'anys i panys de desídia, ara els conversos al civisme han esdevingut més puritans que ningú, fins a fer esclatar com un globus les costures del sentit comú. Així, doncs, s'ha segrestat el caganer per evitar, segons algun responsable municipal, oferir un mal exemple als ciutadans, decisió que ha estat, d'altra banda, aplaudida pel regidor del PP Alberto Fernández. Estem davant d'una d'aquelles coses que només són possibles a Barcelona. Hi ha un lector d'aquest diari que ha suggerit en to festiu –com t'ho has de prendre, si no?– que es col·loqui el caganer a l'interior d'un vàter d'aquells transportables i qui pensa que, en comptes de suprimir, el que cal és afegir: afegir un *urbano* multant severament i pedagògic l'home que buida. Però posar-li la multa potser seria pecar d'excés de zel, ja que, al camp, i menys al camp que envolta Betlem, que és on figura que el caganer actua, en principi, les ordenances barcelonines serien paper mullat... L'assumpte enclou un surrealisme autèntic i colossal. Gosaria apuntar que és un deliri que neix de considerar el ciutadà una mena d'ésser idiotitzat, incapaç de distingir entre la realitat i la ficció, entre allò que és i allò que és representat. Algú que, com que veu un ninot que caga a la gatzoneta, se sent impel·lit a fer el mateix, mentre intenta avisar l'ambulància perquè al bell mig de la plaça Sant Jaume una noia okupa ha infantat sense metge ni llevadora. “Afanyin-se!, que aquí hi fa un fred que pela!”, crida pel mòbil mentre es deixa anar.

m.sintes@hotmail.com